

TA'LIM TIZIMI MUHIM – ISLOHOTLAR BOSQICHIDA**Boymurodova Zarifa Zokirovna,**zarifa1985@umail.uzTDYU Uzluksiz ta'lim boshqarmasi
uslubchisi**ANNOTATSIYA**

Maqolada ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar, professional ta'limni joriy etilishi, Adliya vazirligi yuridik texnikumlarining tashkil etish asoslari hamda ulardagi muhim afzalliklar yoritilgan bo'lib, yuridik texnikumlarning qabul jarayonlari, yuridik texnikumlarda o'qish jarayonini tashkil etilishi, bitiruchilarning oliy ta'lim bilan qamrovi, ularning bandlik masalasi, shuningdek rivojlargan xorijiy davlatlarning tajribasi va institutsional asoslarini shakllantirishga oid masalalar ilmiy tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: yuridik texnikum, xorijiy tajriba, KPI, professional ta'lim.uzluksiz ta'lim.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 41-moddasiga ko'ra har kim bilim olish huquqiga ega ekanligi belgilangan²⁷. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni 5-moddasida ham bilim olish huquqi mustahkamlangan bo'lib, unga ko'ra "Jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeidan qat'i nazar, har kimga ta'lim olish uchun teng huquqlar kafolatlanadi"²⁸.

Ta'lim sohasining asosiy vazifalaridan biri hisoblangan shaxsning bilim olish huquqini ta'minlovchi kafolatlar yuqorida qayd etilgan qonunlardan tashqari boshqa qonun hujjatlari, shu jumladan, "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi qonunining 23-moddasida ham o'z aksini topgan bo'lib, unga ko'ra bepul umumiy o'rta va o'rta maxsus ta'lim olish hamda davlat ta'lim muassasalarida davlat grantlari doirasida bepul kasb-hunar va oliy ta'lim olish²⁹ kafolatlangan.

Ma'lumki, so'nggi yillarda mamlakatimizda fuqarolarning ta'lim olish huquqi, shu jumladan, professional ta'lim tizimini ilg'or xorijiy tajribalar asosida takomillashtirish, boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim bosqichlarini joriy qilish orqali mehnat bozori uchun malakali va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash hamda mazkur

²⁷ Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2008. – 40 б.

²⁸ <https://lex.uz/docs/-5013007>

²⁹ <https://lex.uz/docs/-3026246>

jarayonga ish beruvchilarni keng jalb qilish maqsadida yangi professional ta'lim muassasalarini tashkil etish orqali kadrlarning mehnat bozorida munosib o'rin egallashlari uchun qator ishlar amalga oshirildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Professional ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi hamda "O'zbekiston Respublikasining professional ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilishni tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari professional ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishga yo'naltirilgan muhim qadamlardan biri bo'ldi.

Bugungi kunda respublikamizda 704 ta professional ta'lim muassasalari (24 ta filiallar) mavjud. Ulardan 330 tasi kasb-hunar maktablari, 166 tasi kollej hamda 208 tasi tenikumlar hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 6-sentabrdagi "Professional ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5812-son farmonining 2-bandi 4-xatboshisida oliy ta'lim tizimi bilan integratsiyalashgan o'rta maxsus professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan, oliy ta'lim muassasalari huzurida faoliyat yuritadigan ta'lim muassasalari ro'yxatiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi adliya vazirligi tizimida Toshkent davlat yuridik universiteti huzurida 14 ta yuridik texnikumlar ning tashkil etilganligi respublika hududlaridagi yuridik kadrlarga bo'lgan ehtiyojni qoplashga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasida yuridik ta'lim va fanni tubdan takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 5987-son Farmoni bilan yuridik texnikumlarga qabul parametrlari yuridik kadrlarga bo'lgan ehtiyojni monitoring qilish va prognozlashtirish elektron platformasini yaratgan holda davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, turli mulkchilik shaklidagi tashkilotlar, shu jumladan tadbirkorlik sub'ektlarida joriy va istiqboldagi yuridik kadrlarga bo'lgan ehtiyojni hisobga olib, har bir hudud, iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohalar kesimida tahlil qilish asosida shakllantirilishi, yuridik texnikumlarda kadrlarni maqsadli tayyorlash uchun to'lovni, ular tomonidan o'qishni tugatganidan so'ng, shartnomada belgilanadigan muddat davomida tashkilot-buyurtmachida uzluksiz ishlash majburiyatini qabul qilgan holda, amalga oshirishga haqli ekanligi belgilab berilgan.

Xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan tuzilgan kelishuvlar asosida qo'shma ta'lim dasturlarini amalga oshirish hamda yuridik texnikumlarda qo'shma fakultetlar tashkil etish belgilaganligi xalqaro standartlar asosida yetuk yuridik kadrlar tayyorlash samaradorligining yanada oshirilishini ta'minlaydi.

Shuningdek, yuridik sohada professional kadrlarni tayyorlashni xalqaro standartlarga mos darajaga yetkazish maqsadida yuridik texnikumlarda kredit-modul tizimi (Kredit to‘plash va ko‘chirishning Yevropa tizimi) joriy etildi³⁰.

Adliya vazirligi huzuridagi yuridik texnikumlarda bugungi kunda 4697 nafar o‘quvchilar tahsil olayotgan bo‘lib, ularning 2084 nafari sirtqi ta‘limda o‘qishmoqda. Bu esa o‘quvchilarga amaliyot bilan ta‘limni uyg‘un olib borishga imkoniyat hisoblanadi.

Yuridik texnikumlar o‘quvchilari va pedagog kadrlarini har tomonlama qo‘llab quvvatlash hamda raqobatbardosh kadrlar bo‘lib yetishishida Adliya vazirligi O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining Yuridik ta‘lim va sud ekspertiza faoliyatini muvofiqlashtirish boshqarmasi hamda Toshkent davlat yuridik universitetining Uzluksiz ta‘lim boshqarmasi tomonidan moddiy, uslubiy hamda metodik ko‘maklashib kelinmoqda.

Jumladan, yuridik texnikumlar uchun qator tanlovlar tashkil etib kelinmoqda. “Yilning eng yaxshi o‘qituvchisi”, “Huquqiy fanlar olimpiadasi”, “Eng iqtidorli o‘quvchi” “Jinoyat, fuqarolik, iqtisodiy va ma‘muriy sud ishlari bo‘yicha namunaviy sud protsessi” tanlovlari bunga yaqqol misoldir. Mazkur tanlovlarda yuridik texnikumlarning eng iqtidorli o‘qituvchi va o‘quvchilari o‘z bilimlarini sinab ko‘rishga o‘z navbatida, o‘z ustida ishlashlariga juda katta turtki bo‘lmoqda.

Yuridik texnikum pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimining o‘qitish shakllari va uslublarini takomillashtirish maqsadida tinglovchilar uchun ishdan ajralmagan holda dasturlarni masofaviy ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish orqali o‘zlashtirish imkoniyati yaratilgan. Hozirgi kunda ularni darsdan bo‘sh vaqtlarida amaliyot bilan bog‘lash maqsadida vazirlik va hududiy adliya organlari hamda huquq tartibot organlarida stajirovka o‘tash tartibini joriy etish yuzasidan tegishli ishlar amalga oshirilmoqda.

Shuningdek, TDYUda ishlab kelayotgan xorijiy mutaxassislar, o‘qituvchi va olimlarni ham respublikadagi barcha yuridik texnikumlarning o‘quv jarayoniga jalb etgan holda professional ta‘lim sohasida xalqaro hamkorlikning samarali yo‘lga qo‘yish bo‘yicha zarur choralar ko‘rilmoqda.

Xulosa sifatida shuni ta‘kidlash zarurki, yuqorida bayon etilgan mamlakatimiz professional ta‘lim tizimida shiddat bilan amalga oshirilayotgan barcha islohotlar fuqarolarning ta‘lim olishga, shuningdek uzluksiz ta‘lim jarayoniga qamrab olishga, ularning yetuk mutaxassis sifatida davlatga, jamiyatga hamda oilasiga kerakli kadrlar bo‘lishiga qaratilgan islohotlar ekanligining yaqqol dalilidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

³⁰ <https://lex.uz/docs/5450923>

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2008. – 40 б.
2. <https://lex.uz/docs/-5013007>
3. <https://lex.uz/docs/-3026246>,
4. <https://lex.uz/docs/5450923>

